

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

במדבר - תש"ס - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פסולת מתוך אוכל. אעפ"כ יש לכאורה לאסור כיון שהמקלף פרי לכאורה עובר על איסור בורר. כיון שהוא לוקח את ה'פסולת' - הקליפה, ואותה הוא מוציא וזורק. וברירה המותרת היא 'בדרך אכילה', דהיינו רק בשלושת התנאים הבאים:

(א) ליקח את האוכל ביד ולא בכלי.

(ב) ליקח את האוכל על מנת לאוכלו מיד ולא לאחר זמן.

(ג) ליקח את האוכל על מנת לאוכלו מיד ולא לאחר זמן. (ש"ע סימן שיט עיי"ש). על כן מסביר המאמר (ס"ק כא) "ונראה דכיון שאי אפשר בענין אחר ודרך אכילתו בכך - לא מיקרי 'פסולת מתוך אוכל'. שאינו אלא לאכול התוך, וכל שהוא לאלתר - שרי. אבל להניח - אסור, דלא עדיף מאוכל מתוך פסולת". (ועיין ביאור הלכה ד"ה "לקלוף". וכה"ח ס"ק קמא)

קליפת תפוחים

כתב המגן אברהם (ס"ק ל) שלפי זה אסור לקלף תפוחים לצורך אכילה שלאחר כך אלא לאכילה מיידית. והקשה פמ"ג (ס"ק ל) "וצריך עיון דקליפת התפוחים רוב העולם אוכלים אותו כן בלא הדחק ואפילו 'להניח' יש לומר דשרי". (ואולי בזמן המג"א קליפות התפוחים לא היו ראויות לאכילה - עיין משנ"ב ס"ק פד שער הציון צז. שהשאר בצ"ע).

מהו פסולת? וצריך להבהיר שהרי המושגים "פסולת" ו"אוכל" בדיני בורר אינם ההגדרה הרגילה אלא הרצוי לו הוא ה"אוכל", והאינו רצוי הוא ה"פסולת". ולכן מי שיש לו צלחת גרעינים שחורים ולבנים. ורוצה לאכול את הגרעינים הלבנים ("אוכל") יכול לברור ולקחת את הגרעינים הלבנים ולאכול מיד, אבל אסור ליקח את הגרעינים הלבנים לצורך אכילה שלאחר זמן. כמו כן אסור לברור את השחורים ("פסולת") להוציאם ולאכול את הלבנים אפילו לצורך אכילה מייד. אמנם כשמקלף לצורך אחר זמן אם הקליפות ראויות לאכילה ורגיל לאוכלם מותר. ואם אינם ראויות - אסור.

מלפפון

לפי דברי הפמ"ג מותר לאדם שרגיל לאכול גם את הקליפות לקלף מלפפון וכד' אע"פ שיאכלם אחר כך כיון שהקליפות ראויות לו לאכילה. אבל קליפות שום ובצל שאין מי שאוכלם וכן תפוחי אדמה שאינם ראויות לאכילה אחר כך - אסור אא"כ אוכלם לאלתר.

עלי חסה

כמו כן יהיה מותר להסיר את עלי החסה המעופשים הנמצאים מעל העלים הטובים שזה בדיוק כמו קילוף בצל, וזוהי "דרך אכילתו". אמנם אם העלים המעופשים נמצאים בתוך קלח החסה ומוציאם הרי זה בורר - כיון שאפשר לאכול את החסה גם בלעדי זה.

קילוף תפוחי אדמה

אשה שרוצה לבשל תפוחי אדמה ביום טוב יש לה בעיה לקולפם על מנת לבשלם לאחר זמן כיון שיש בזה דין בורר וצריך להיות לאלתר ולכן צריכה לקלוף סמוך לבישול ולאכילה ואם מכינה מיו"ט לשבת לכאורה זה

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : במדבר

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ס.

מלאכות ביום טוב

יומים יום טוב בחו"ל

בחו"ל עושים כל יו"ט שני ימים בגלל שבזמן שהיו מקדשים את החודש על פי הראיה היה חשש שהרחוקים מירושלים לא ידעו את היום המדויק של מולד הלבנה וקידוש החודש בירושלים ועל כן עשו במקומות הרחוקים שני ימים יום טוב.

הרמב"ם (בהלכות קידוש החודש פרק ג, הלכה יב) שואל מדוע בשבועות עושים שני ימים בחו"ל הרי חג שבועות לא קשור באופן ישיר לקידוש החודש אלא לספירת הימים שמפסח ועד עצרת, שהרי התורה ציותה "שבעה שבועות תספור וכו'" "תספור חמשים יום" וחג שבועות הוא היום החמישים מפסח ולא דוקא בשישי בסיון? (תלוי בחודשים שבנתיים אם הם מלאים, ולכן שבועות יכול היה להיות בזמנם בה' ו' או ז' סיון - ר"ה ו, ב רשי ד"ה פעמים).

והסביר הרמב"ם שגם בשבועות תקנו לעשות יו"ט יומיים שלא יתחלף להם בין יו"ט ליו"ט "שכל מקום שאין שלוחי תשרי מגיעים שם - עושים שני ימים, אפילו יום טוב של עצרת". (לפי זה יש דעות באחרונים שיו"ט שני של שבועות יותר חמור משאר יום טוב שני של גלויות כיון שהוא מחמת 'תקנה' ולא מחמת ספק - הרב זווין "מועדים וזמנים". עיין או"ש הלכות מילה פרק ג, הלכה ו).

קילוף בשבת וביום טוב

קילוף משום בורר. בגמרא בירושלמי (פרק כלל גדול הלכה ב) משמע שאסור לקלף בשבת "כד מפרך ברישיא - חייב משום דש. כד מברר בקליפייא - חייב משום בורר". דהיינו כשמפרק את ראשי השומים חייב משום דש. וכשמקלפים חייב משום בורר. אם כן לכאורה כל קילוף אסור משום ובורר.

היתר קילוף. אך הגמרא (בבלי במסכת ביצה יג) מספרת על אשתו של רב שהיתה מקלפת לו שעורים וממלאת כוסות מהם והיה רב אוכלם. משמע שקילוף בשבת וביום טוב מותר. ולפי זה מותר לקלף תפוזים, תפוחים, בצלים, שומים וכד' וזה כנגד מה שכתוב בירושלמי. והסביר הב"י (סוף שכא) שהאיסור המובא בירושלמי הוא רק כשקולף "להניח" לאוכלם לאחר זמן. אבל הרוצה לאוכלם מיד - יכול לקלפם. וכשמסבירים בדרך זו אין מחלוקת בין גמרא בבלי לגמרא ירושלמי. ולכן כתב ברמ"א (שכא סע' יט) שמותר לקלף שום כשעושה כן לצורך אכילה מיידית דהיינו באותה סעודה או תוך שעה לסעודה. וכך כתב שם: "אסור לקלוף שומים בצלים כשקולף להניח, אבל לאכול לאלתר - שרי" (גרא"א ס"ק כו; משנ"ב ס"ק פג)

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

במדבר - תש"ס - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

לנגוע בשבת ויו"ט בשעון שבת! כיון שהשעונים משתנים ומתחלפים וצורת הפעולה של השעונים אינה תמיד קבועה. יש אלקטרונים ויש חשמלים ויש ידניים. יש כאלה שיש בהם בעיה של תוקע ויש כאלה שבעת ההעברה יש בונה והורס וכד' ועלול אדם להגיע לידי חילול שבת דאורייתא בכיבוי והבערה או "בונה" או "תוקע"!!
לכן טוב לאדם לשלם שני שקלים!! על חשמל לכבוד שבת, והקדוש ברוך הוא ישלם לו בכפל כפלים. (עיינן מנחת שלמה סימן יא יג; חזו"א לח; ציץ אליעזר ח"א ב; ישכיל עבדי ח"ו סימן כג; אג"מ ח"ג סימן מא, ועוד אחרונים והנימוק בהלכה כדלהלן).

גרם כיבוי מחלוקת תוספות והרא"ש

הגמרא (ביצה כב) אומרת "עולא איקלע לבי רב יהודה" עולה היה רגלי ללכת מבבל לארץ ישראל והיה מעביר הלכות מכאן לשם. וכיון שהיה עולא אדם חשוב היה הולך עימו משרת. פעם אחת היה עולא בבית רבי יהודה ביום טוב והמשרת הזיז את מנורת השמן כדי שהשמן לא יגיע לפתילה ויגרום לנר לכבות. הקשה רב יהודה לעולא (שהרי השמש מן הסתם עושה מדעת עולא). הרי הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר. ומי שלוקח משמן חייב משום מכבה. ואם כן השמש שמונע מהשמן להגיע לפתילה - הרי הוא מכבה. הסכים עולא לדעת רבי יהודה ואמר שמעשה השמש אינו לדעתו, וזה מעשה איסור.

התוס' - (שם) שואלים למה המסתפק חייב משום מכבה הרי הכיבוי לא יהיה מיד אלא בעוד כמה שעות כשיגמר השמן שבצלוחית, שיגמר יותר מוקדם. ואם כן זה גרמא בלבד? ומתריך תוס' שברגע לקיחת השמן, באותו רגע הוא מכבה מעט מהאור. והרי הכיבוי המעט הזה נעשה מיד. וכן בהוספת שמן באותו רגע מיד הוא מעלה את האור. אבל אם יגרום כיבוי רק לאחר זמן - מותר.

הרא"ש - (ביצה פ"ב, סימן יז) חולק ואומר שגם אם בהוספה או במניעת שמן לא יקרה כלום מיד אלא רק לאחר זמן - אסור. לדעתו הוספה או מניעת שמן אסורה כי היא גורמת לו לדלוק יותר זמן והרי זה מבעיר ואע"פ שברגע הלקיחה או ההוצאה של השמן לא קורה כלום ללהבה. ופעולה זו אסורה כיון שהיא נעשית בשמן ובנר ולא בדבר חיצוני. ואפילו אם יש כוס נקובה שמטפטפת שמן לכוס שניה שבה דולק נר, אסור להדליק בה לצורך שבת שמא ישתמש בשבת בשמן מהכוס העליון, וכשמשתמש בו הריהו מכבה. וברור הוא שכשלקח מהכוס העליון אין חשש לכיבוי באותו רגע כלל - אע"כ כיון שיגרום כיבוי לאחר זמן - אסור. (ב"י תקיד שו"ע א ב כה"ח ומשנ"ב שם).

שעון גז

כתב הט"ו (בסימן תקיד, ס"ק ו בשם המרדכי בפרק כל כתבי) יש נוהגים להניח סכין עם קפיץ באמצע הנר שכשתגיע הלהבה למקום הסכין ילחץ הקפיץ ויכבה את הנר. והביא שם את דעת המתירים להניחו ביום טוב (המרדכי וכתב שם שהיהת רק "במקום היזק") והאוסרים (רבינו יואל) ולכאורה זו המחלוקת בין התוספות והרא"ש לעיל.

לא לאלתר אבל מי שעשה עירוב תבשילים בערב יום טוב, יכול לבשל ביום טוב תפוחי אדמה ויכול לקלפם קודם לכן כי אף שצריך להיות לאלתר כיוון שעשה עירוב תבשילין חשיב לאלתר.
בשבת שאי אפשר לבשל הרי הם מוקצה של ממש שאינם ראויים לכלום (ואף שראויים למאכל בהמה עכ"ז הם מוקצה כי מאכל אדם לא מאכל בהמה).

קילוף בקולפן

כל הנ"ל אסור לקלוף בקולפן כיון שהוא הכלי המיועד לכן. וגם כשמותר לברור - אסור לעשות כן בכלי. ולכן אע"פ שאמרנו שמותר לקלוף כי זו דרך אכילה - אסור לעשות כן בכלי המיועד לכן דהיינו בקולפן. וכן כתב בשו"ע (בסימן שכא) "אסור לגרום גבינה בשבת במורג חרוץ בעל פפיות" אע"פ שמותר לחתוך גבינה דק דק כיון שאינה גידולי קרקע, וכן לחם מותר לפורר כי הוא כבר טחון. אסור בשבת לרסק גבינה בכלי המיוחד לכן "במורג חרוץ". וגם ביום טוב אסור בכך (תקד ס"ע ג). אלא רק כשעושה שינוי.

ולכן בסכין שמיועד גם לחתוך וגם לקלוף - מותר לקלף. אבל קולפן הוא כלי של קילוף, אסור. ומכיון שאי אפשר לקלף בשינוי בקולפן אלא רק בדרך הרגילה שלו - אסור להשתמש בקולפן בשבת וביום טוב. ולכן אשה שרוצה לבשל ביו"ט תפוח אדמה אסור לה לקלף בקולפן. (ועיינן שו"ע תקו, סע' ב בענין ניפוי קמח, ועיינן בביאור הלכה סי' שכ"א ד"ה מידי דהוה אבורר שמסתפק אם סכין מיוחד לקילוף או לקיצוץ אם מותר).

מה דין מוקצה ביום טוב? קליפות שלא ראויות למאכל הרי הם מוקצה, ובגמרא (ביצה ב, ב) יש דעה שאומרת כי יום טוב חמור משבת לענין מוקצה בענין זה כיון שיש בו קולות אחרות לענין בישול וחששו שיזלזלו בו, על כן החמירו בו לענין מוקצה. כך פוסק מנן בשו"ע. לדעת הרמ"א דין מוקצה ביו"ט כמו בשבת.

ולכן כתב בבא"ח בהלכות שבועות (יא, א) "עצמות וקליפין שנתפרקו ביום טוב הרי זה 'נולד'. ואף על פי דמותר לטלטלם בשבת שראויין הם למאכל בהמה. מכל מקום ביום טוב החמירו חז"ל ואסרו לטלטלן כדי דלא אתי לזלזולי ביה. מיהו שבת שהל בו יו"ט - מותר לטלטלן, ולא אמרינן 'לא פלוג רבנן'".

שעון שבת

האם מותר להאריך את הזמן שבו שעון שבת משאיר את החשמל דלוק? ולהפך האם מותר לקצר את הזמן כשהחשמל עתיד לדלוק יתר על הזמן? ודבר זה מצוי גם בשבת וגם ביום טוב ובמיוחד כששבועות קרוב לשבת רוצים שבשבועות יהיה החשמל דלוק כל הלילה בבית הכנסת לגברים או בבית לנשים, ובשבת רוצים שהחשמל יהיה כבוי בלילה. האם מותר להזיז את הלהצננים בשעון שבת? ובעיה זו קיימת בין בזמן שהחשמל דלוק ורוצים להמשיכו ובין כשהוא כבוי ורוצים כשידלק מוקדם יותר או יכבה מאוחר יותר ולהפך?

יש מתירים בכל זה ויש מתירים בחלק מהמיקרים, ואנו אומרים שאע"פ שאפשר למצוא קולות כאלה ואחרות יקבע אדם בתוך ביתו כלל: לא

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

במדבר - תש"ס - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

(בשבת כ) את דעת רבי שמעון בן ננס שאומר "פורסים עור של גדי על שידה תיבה ומגדל שלא ידלקו, ומותר להניח קדרות של חרס עם מים כמחיצה בפני האש שכשתגיע אליהם האש - הקדרה תשבר והמים יצאו ויכבו האש. רבי יוסי אומר בכלי חרס חדשים שנפקעים מיד. מחלוקתם היא האם התירו לכבות אש בגרמא באופן זה, והלכה כדעת רבי שמעון בן ננס שמותר להניח קדרות עם מים שיכבו בגרמא את הדליקה. וכן יכול ליקח בקבוקים סגורים מלאים משקה ויניחם סמוך לאש, וכשתשרוף האש את הבקבוק ישפכו המים והאש תכבה ולא חוששין שילמדו מזה ויכבו ממש.

מי שאין לו בקבוקים אלא בלוקים של קרח. האם מותר להניחם כדי שיכבה האש כשתגיע אליהם. לדעת הגמרא בבלי - אסור. לירושלמי - מותר. (עיין תוס' שבת מז, ב רמב"ן שבת כ) יש שואלים האם מותר להניח בקבוק שקוף של מים צלולים שרואים את המים שדומה לקרח, אעפ"כ הדין הוא שבבקבוק ודאי מותר.

אמנם אין ללמוד מכל זה לגבי מה שראינו לעיל בנר שבתוך המים שגרם כיבוי אסור אפילו ביו"ט - כי בשריפה הקלו, כי אם לא נתיר לאדם לכבות בדרך זו - עלול מחמת צער על ממונו לכבות את האש ממש.

כיבוי ניצוצות

נר שמן שיש חשש שמהניצוצות תגרם שריפה - מותר להניח תחתיו כלי שיקבל את הניצוצות, ואסור לשים מים בכלי הזה שהם מכבים את האש. ואומרת הגמרא (שבת מז, ב) שגם בערב שבת אסור להניח כוס מים תחת הנרות כדי שלא ילמדו לעשות כך גם בשבת. והגמרא מקשה שלכאורה כיון שבדליקה התירו להניח בקבוקים מלאים מים בשבת. ומדוע כאן אפילו בערב שבת אסור.

ומתרתצת הגמרא שיש הבדל ומסביר רש"י שאינו דומה כי שם כשהדליקה מגיעה לכלים הרי האש גורם למים שישפכו ולא האדם. אבל הנותן מים ממש תחת הנר - מכבה ממש.

ותירוצו של רש"י לכאורה קשה מאוד, כי אם אסור להניח מים בע"ש שמא יבוא להניחם בשבת, אם כן איך מותר להדליק נרות או להדליק אור חשמל מיום שיש? למה לא נחשוש שיעשה כן בשבת? והרי יש משניות מפורשות שמותר להתחיל מלאכה בערב שבת שתמשך בשבת? (פותקים מים לגינה וכו' - שבת יח).

והסבירו המפרשים שבדבר חמור כמו כיבוי והדלקה או השקיה בשבת אין חשש שאדם יטעה ויעשה כן בשבת, אבל בהנחת כלי עם מים תחת לנר חששו שאנשים יקלו לעצמם. ולכן בכיבוי שריפה על ידי כלים עם מים שהאש שוברת הכלים ונשפכים המים ומכבים מותר, אבל כשניצוצות האש ניתזים על המים באופן ישיר - אסור. (עיין שו"ע רס"ה ס"ד; ומשנ"ב שם ס"ק טו-טז; וכה"ח ס"ק כא-כב; ועיין שו"ע שלד, ס"ד; ומשנ"ב וכה"ח שם שנפסקה הלכה כר"ש בן ננס שאפילו אם מתכוין שיכבדו הכלים מותר ועיין לכה"ח שם שלא לעשות מחיצה משלג וברד).

חשש תקיעה בשעון שבת

וזכרנו קודם את החשש בשעון שבת מדין גרם כיבוי והדלקה, ויש בחלק מהשעונים גם חשש של "תוקע". ומהו חשש זה? כתב הב"ח (ש"ש

וכן מי שלוקח נר רגיל שרגיל לדלוק ארבע שעות ורוצה שידלוק שעתים בלבד, ומניחו ביום טוב בתוך כוס מים, שכשתגיע הלהבה כעבור זמן למים - יכבה הנר. וכן הלוקח את הנר הדולק ומניחו בתוך חול כדי שיכבה כעבור זמן. אומר השו"ע (תקיד ס"ג) אם מניח את הנר במים או בחול לפני ההדלקה - מותר. אבל אם מניחו אחרי ההדלקה - אסור. ואע"פ שרק בעוד זמן הנר יכבה - אסור. מקור דבריו מהרא"ש הנ"ל שאף בגרמא אסור. הרמ"א חולק ואומר שמותר להניחו בתוך חול (ולהניחו בתוך מים עיין שם שמסתפק) גם אחרי ההדלקה כי גרם כיבוי - מותר. וסובר כתוס' לעיל. (ט"ז ס"ק ו; כה"ח ס"ק נא; משנ"ב כא; ביאור הלכה ד"ה דבר המונע).

ומכאן למכשירים המכבים את הגז בגרמא, שמיועדים לשימוש ביום טוב. לדעת הפוסקים כשולחן ערוך יש לכוון את המכשיר שיכבה את הגז לפני שמדלקים את הגז (על ידי העברה). ולדעת הפוסקים כרמ"א מותר לכוון את המכשיר גם אחרי ההדלקה וי"א שגם לדעת הרמ"א יש להחמיר. וגם למתירים הוא בתנאי שהשעון היה מחובר לחשמל לפני יו"ט ולא שיכניסו את התקע לחשמל ביו"ט וכדלהלן.

ובכלל היום ראוי לאדם לא לבשל כלל ביום טוב כיון שאנו חיים בדור שיש מקררים ומקפיאים, והאוכל יוצא מהם ראוי לאכילה וללא שום חשש. ולא ראוי לאבד את יום טוב בכישול וכד' אלא בעונג יום טוב ובלימוד תורה. ובמיוחד שבכך הוא נמנע מחששות שונים. ואם אדם מפונק שצריך לבשל באותו היום - יקנה שעון גז ויכוון לפני ההדלקה.

גם מה שנוהגים לכבות על ידי הרתחת קפה וכד' שגולש ומכבה את הלהבה ואחר כך בא אדם וסוגר את ברז הגז. יש בה חשש כי אם אינו צריך לקפה הרי זו הערמה - ואסור. אך אם באמת צריך לקפה - מותר. ויש מקילים אפילו אם מרתיה מים אעם סוכר.

כיבוי שריפה

מעיקר הדין אם קוראת ח"ו שריפה בביתו של אדם ואין סכנת נפשות - אסור לו לכבות בין בשבת ובין ביו"ט אפילו אם ישרף כל הבית. אם יש חשש רחוק לסכנת נפשות מהאש או מהעשן או מחוטי חשמל וכד' - מותר. (שו"ע ורמ"א שלד, ס"ג כו) ואם יש חשש שיש שם זקן או חולה או קטן שלא יכול לברוח זה נקרא ספק פיקוח נפש ומותר לכבות ומצוה לפרסם דבר זה שלא יבואו אנשים לטעות ולהחמיר בזה (עיין משנ"ב ס"ק עג-עד וכה"ח ס"ק קלא) ולענין זה כיבוי או הזמנת מכבי אש דינם שווה. ומובא בספרי הפוסקים שהיו יהודים הגרים בין הנכרים שהיו נוהגים לכבות את האש בשריפה שהיתה בשבת שהיה בזה סכנת נפשות (עיין במשנ"ב ס"ק עב; וכה"ח ס"ק קכח הטעם) על כן התירו לכבות שריפה גם בשבת. (וראו להזהיר כי לפעמים נגרמות שרפות בליל שבת מחוסר זהירות כשמניחים נרות שבת על מגשי פלסטיק או ליד וילון וכד' או שלא מדביקים היטב את הנרות, או שמניחים על שולחן מתנדנד. ובמיוחד בסוכות. וצריך להזהר בזה מאוד למנוע אסונות).

במקום רגיל שאין חשש פיקוח נפש אסור לכבות בשבת. ומביאה הגמרא

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

במדבר - תש"ס - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הדלקת נר נשמה

יש לנו כלל בהלכות יום טוב "מתוך שהותרה הבערה לצורך - הותרה נמי שלא לצורך" דהיינו כיון שהותרה הבערה לצורך אכילה. כגון שמעביר אש על מנת לבשל לצורך יום טוב. כמו כן הותר להעביר אש לדבר שאינו צורך אוכל נפש כמו העברת אש לצורך חימום וכו'. ובענין זה יש מחלוקת בין הרמב"ם שאומר שלא צריך שום "צורך" כלל בשעה שמבעיר אש ביום טוב אם עושה כן בדרך המותרת. והחולקים עליו אומרים שצריך שיהיה "צורך קצת" בענין זה אבל אם אין בו צורך כלל - אסור. (כה"ח תקיח, ס"ק א; משנ"ב ס"ק א ביאור הלכה שם). לפי זה נשאלה שאלה האם מותר להעביר אש לצורך הדלקת נר נשמה לצורך הנפטרים, הרי אין בזה לכאורה שום הנאה לחיים? והרי זה בגדר "אין בו צורך כלל"? ותירצו שמותר להדליק נר נשמה כיון שיש בו נחת רוח לנשמת הנפטרים שהרי נר משול לנשמה "נר ה' נשמת אדם" ומועיל לנשמה. אם כן זה עושה גם נחת רוח לחיים ומותר. (כה"ח תקיד, עט; וביאור הלכה ד"ה נר של בטלה).

השיבה שופטיו

שמענו על פסיקה של בג"ץ בענין תפילה של נשים בכותל עם טליתות באופן שמרבה מחלוקת, כשהכל יודעים שאין בפניה לבג"ץ משום רצון להתפלל אלא לנגח את המתפללות הקבועות ולהרגיזן, שלא ראינו נשים אלו מהמשכימות ומעריבות לבתי הכנסת אלא בראש כל דבר הפוגע בקדשי ישראל. והשופטים טחו עניהם מראות ונתנו יד לפגיעה בקדושת הכותל המערבי. כמו כן נדהמנו לשמוע מהם על אישור להקמת משפחות של שתי נשים וכו'. ולצערינו דברים אלו אינם חדשים בבתי המשפט ואנו מתפלאים כל פעם מחדש עד היכן הם מסוגלים לרדת, עד מתי עיניהם לא יראו מה שרואה כל אדם פשוט?

סיבת כל הטעויות האלו היא העובדה שחלק גדול מהשופטים בבתי המשפט לא למדו מעולם תורה, אין להם את השכל הפשוט והישר שהתורה נותנת ללומדיה. אע"פ שאולי הם מומחים במשפט האנגלי או הטורקי. על כן ראוי שכל שופט ילמד תקופת זמן בישיבה ויכיר מקרוב את ספרי הקודש ואת דרכה של תורה ובכך ימנעו "פסקי דין" משונים כאלה ואחרים.

ויהי רצון שיקוים בנו "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועצריך כבתחילה ואחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה".

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

ויקהל ה) בענין כלים שמתפרקים ומורכבים חזרה. "כוס של פרקים שנתפרק יש אוסרין להחזירו ויש מתירין. וכוסות של פרקים הנמצאים בזמן הזה לכולי עלמא אסור להחזירן משום דדרכן להיות מהודקים. וכלי שקורין בערבי קומקום וכיוצא בו שהראש שלו עשוי חריצים כמו זה שקורין בערבי ברג"י (הברגה) והוא מתפרק ומתחבר על ידי החריצים - מותר לפרקו ולהחזירו שבת. ואע"פ שמהדקו בחוזק - אין בו איסור לא בנטילה משום סתירה ולא בחזרה משום בנין, לפי שאין עשוין לקיום כדי שיהא בהם 'סתירה' ו'בנין' אלא עשוין לפתוח ולסגור תמיד, שאין המשקה נכנס לתוך הכלי או יוצא ממנו כי אם ע"י פתיחה או סגירה זאת. וכל כהא דדרכו בכך - מותר. וכנזכר בפוסקים". (עיין שו"ע שיג שאם תקע במיטה של פרקים חייב הטאת. ועיין מג"א שם לענין כוסות).

ולכן מותר בשבת לפתוח ולנעול דלת של בית על ידי מפתח, ומותר לסגור חלון על ידי ידידת התוקעת את הלשון בחור שבכותל, וכן מותר לסגור ולפתוח חלונות הזזה כמו מכסה של בקבוק שמיועד לכך באופן קבע. אבל לפתוח מיטה מתפרקת - אסור. והתוקע את המוטות בשבת - חייב הטאת. וכן מי שמפרק או מרכיב ברגים של תמונה שבקיר או ברגים של שעון שבת, או כוס שמתפרקת - עובר איסור.

והטעם העיקרי הוא שבפתיחת המיטה או בהרכבת הכוס הרי יצרנו דבר חדש, וכן מי שתוקע חתיכת עץ לתוך קרדום או פטיש שגורם שהכלי יהיה ראוי לשימוש אסור. אך בסגירת הבקבוק לא יצרנו כלום שהמכסה נשאר מכסה והבקבוק נשאר בקבוק וכן הדלת והחלון והמנעול, ולטעם זה מצטרף הטעם השני שדבר זה נועד לפרק ולחבר תמיד וזהו דרך שימושיו ומותר אפילו אם נתקע בחוזק.

לכן יש לאסור תקיעה של מתגים וזיזית שונים בשעון שבת, שהרי כשמגיע המתג למקומו הוא מדליק ומכבה שהרי בפעולה זו שיניתי את השעון, שעד עכשיו לא היה מדליק או מכבה ובפעולתי גרמתי לו להדליק או לכבות. והרי זה כמו שראינו לעיל בגרם כיבוי לדעת הרא"ש, שהגורם כיבוי על ידי פעולה בחפץ עצמו בלקיחת שמן מהכלי עצמו - אסור, אע"פ שהפעולה תעשה לאחר זמן.

ולכן אין לכבות או להדליק בשבת או ביום טוב מפסק חשמלי שכעת אינו פועל אך כשידלק החשמל על ידי שעון השבת - המפסק יכנס לפעולתו כיון שיש לנו כלל בשבת "מלאכת מחשבת - אסרה תורה" ובסגירת הכפתור החשמלי יש מלאכת מחשבת. שניתוק שני חוטים או חיבורם הוא יצירה או סגירה של מעגל חשמלי בעוד שעה - ואסור משום "בונה". (חזון איש לח) ואע"פ שיש מקילין בזה, לא כדאי לאדם להכנס בחשש חילול שבת בשביל כמה פרוטות.

לסיכום: אסור להקדים או לאחר פעולת שעון שבת לא ביו"ט וכ"ש בשבת ולעיתים יכול לעבור על איסור "מבעיר" "מכבה" "תוקע" "בונה" וכן אסור לשנות כפתור חשמל אפילו אם אין חשמל. וכן אסור לתקוע תקע בשיקע ביו"ט וכ"ש בשבת אפילו שאין עתה חשמל ועתיד להגיע ע"י שעון שבת.

